

glasilo tovarne alpina žiri

DELO ŽIVLJENJE

3

etnik 8

alpina

OB 8. MARCU

Mednarodni dan žena ima svoj globok pomen, precej globlji, kot po navadi mislimo.

Ali je to res? Kar pogledjmo!

Po naši ustavi pravni položaj občanov ni odvisen od spola. Tudi v naši zakonodaji je pravni položaj žensk izenačen z moškimi. To seveda pomeni veliko, če vemo, da niti v vseh evropskih deželah ženske nimajo volilne pravice (n.pr. v Švici), da ženskam za isto delo pripada manjša plača kot moškim (v vrsti evropskih dežel, da ženska ne more zahtevati ločitve zaradi moške nevestobe, medtem ko mož zaradi ženine lahko, itd. Da o podrejenem pravnem položaju žensk v manj razvitih deželah na drugih kontinentih niti ne govorimo.

Vendar pa ne smemo pozabiti, da je pravni položaj eno, dejanski (materialni) položaj pa drugo. Z drugimi besedami: enakopravnost še ni enakost.

Kar ozrmo se okrog sebe in za hip bomo lahko našteali lepo število mater samohranilk. Koliko je pa očetov samohranilcev?

V delovni skupnosti našega podjetja je 60% žensk. V delavskem svetu podjetja imamo žensk le 23,5%, v upravnem od-

boru pa sploh nobene. Sicer pa položaj v raznih skupščinah, od občinske do zvezne, tudi ni dosti boljši.

Razponi začetnih postavk v šivalnicah so precej nižji kot v drugih oddelkih, kjer delajo pretežno moški. Poleg tega so na "moških" delovnih mestih delovne norme praviloma bolj ohlapne kot na "ženskih" delovnih mestih. Z novim pravilnikom so te razlike resda ublažene, niso pa odpravljene.

Moški večji del svojih sil koncentriramo na pridobitno delo v podjetju in izven podjetja, od ženske pa zahtevamo prav to, zraven pa ji prepustimo še njene "naravne" dolžnosti kot so materinstvo, nega in vzgoja otrok in vodenje gospodinjstva.

O takih vidikih ženske enakopravnosti bi se dalo še marsikaj povedati in razpravljati, kar pa ni namen tega članka. Lahko pa bi se s takšnimi vprašanji ukvarjale družbene organizacije, predvsem pa naša sindikalna organizacija. Pri tolikih resnih neresenih vprašanjih je zares čudno, da se je celo naš sindikalni odbor pridružil tistim, ki bi iz 8. marca radi naredili nekakšnega ženskega pusta in Miklavža v eni osebi.

A li kdo zares misli, da je klobasa in liter vina (oziroma da rilo 20 dinarjev v gotovini) zadostna oškodnina za dejanski podrejen družbeni položaj žensk v naši družbi in v našem podjetju?

Toliko bolj pa zasluži priznanje

zrela odločitev delavskega sveta, da iz sklada skupne porabe ne bomo dotirali popivanja, ampak, da se ob 8. marcu name- ni 15.000 dinarjev kot zametek sklada za gradnjo novega otroškega vrtca.

Želimo, da bi zgled našega delavskega sveta posnemale tudi druge delovne organizacije v kraju.

Stojan PERTOVT

LETOŠNJI APRIL - MESEC VOLITEV

Letošnjo pomlad bomo imeli volitve v predstavniške organe od delavskega sveta do zvezne skupščine. Tako bomo 9. aprila volili v delovnih organizacijah: odbornike občinskega zbora delovnih skupnosti in člane delavskega sveta ter svetov delovnih enot.

Nekaj dni pozneje (v nedeljo 13. aprila) bodo volitve občinskih odbornikov v občinski zbor ter poslancev v republiški zbor in v družbeno politični zbor zvezne skupščine.

Novoizvoljene skupščine bodo 23. aprila volile še poslance v preostale zbore republiške in zvezne skupščine.

Vse te volitve so videti sila preprosta stvar: greš na volišče in obkrožiš na volilnem listku nekaj imen potem pa komisije preštejejo in ugotove, kdo je izvoljen. V resnici pa so volitve le končno dejanje

večmesečnih priprav, katerih naloga je zelo kočljiva. Treba je namreč določiti, kateri izmed številnih občanov naj pridejo na volilne listke kot kandidati. S tem pa praktično ostane volilcu prav majhna izbira, saj lahko izbira le med majhnim številom kandidatov, sploh pa ne more glasovati za nekoga, ki ni bil prej postavljen na kandidatno listo.

V deželah meščanske demokracije je pravilo, da kandidatske liste postavljajo vodstva političnih strank. Enako je tudi v socialističnih deželah, le s to razliko, da je tam ena sama politična stranka - komunistična partija. O postavitvi kandidatov torej povsod odloča skupina ljudi, navadnih občanov pa o tem nihče ne vpraša.

Naš volilni sistem je v tem pogledu odšel daleč naprej, saj o izbiri kandidatov ne odloča niti Zveza komunistov in tudi ne več socialistična zveza delovnega ljudstva kot splošna politična organizacija občanov, pač pa zelo širok krog občanov.

Zato imamo v predvolilnih pripravah nekoliko faz:

V 1. fazi (evidentiranje možnih kandidatov) se posamezni občani, organizacije, društva in podobno lahko odločijo o tem, kateri občani bi lahko prišli v poštev za kandidate v posamezna predstavniška telesa. Organizacije SZDL vse takšne predloge evidentirajo.

V 2. fazi (predlaganje kandidat- skih list) se od večjega števila evidentiranih možnih kandidatov opravi ožji izbor in izdela predlog kandidatke liste. To delo opravijo kandidacijske konferen-

ce, ki se organizirajo po volilnih enotah.

Za volitve občinskih odborov, kjer so volilne enote majhne, lahko sodelujejo na kandidacijskih konferencah vsak občan in s tem neposredno vpliva na izbiro kandidatov.

Teže pa bi se vsi občani zbrali na enem mestu, da bi izbirali kandidate za republiške in zvezne poslance. V teh primerih je ena volilna enota vsa občina ali kar več občin skupaj. Tako je za republiški zbor naša občina ena volilna enota, za druge zbornice republiške skupščine so v eni volilni enoti poleg naše občine še tri druge (Vrhnika, Idrija in Cerknica) za zvezno skupščino pa poleg naše občine še 5 drugih (Vrhnika, Idrija, Cerknica, Vič-Rudnik in Bežigrad-Šiška).

Zato smo na volilnih konferencah izvolili predstavnike v občinsko kandidacijsko konferenco. Ta pa je delegirala svoje predstavnike še v medobčinsko kandidacijsko konferenco. Kandidati za poslance bosta torej predlagali občinska in medobčinska kandidacijska konferenca. Obe pa morata upoštevati kopico predlogov, ki so jih dali občani na zelo širokem območju.

V 3. fazi (potrjevanje kandidatov) pridejo vsi predlogi za kandidate, tako za odbornike kot za poslance, pred zbornice volilcev. Zbori volilcev lahko predloge kandidacijskih konferenc potrdijo, ali pa tudi spremena, seveda če so sklepni.

Na kandidacijskih konferencah v našem podjetju in tudi v terenskih volilnih enotah na našem območju so občani predlagali za kandidate same take ljudi, ki bodo prav gotovo opravičili zaupanje ljudi-volilcev, če bodo izvoljeni.

Želimo, da bi tudi ob volitvah vsakdo glasoval za tistega kandidata, za katerega meni, da bo največ prispeval k napredku ožje in širše skupnosti, katero bi kot odbornik ali poslanec zastopal. Dober odbornik ali poslanec bo tisti, ki ima jasna napredna stališča in ki si upa ta stališča tudi uveljaviti. Osebna priljubljenost kandidata pri tem ni popolnoma zanesljivo merilo.

Stojan PERTOVIČ

FINANČNI REZULTAT LETA 1968

Težko smo pričakovali rezultate ob zaključku leta 1968. Z ozirom na ugodno prodajo smo že med letom planirali primeren poslovni uspeh, kljub temu, da smo imeli vedno vrsto organizacijskih problemov, problemov z nabavo materiala in s pripravo proizvodnega programa. Zaradi zapoznelih naročil za izvoz v SSSR smo morali dopolnjevati proizvodnjo z domačimi artikli in v največji naglici nabavljati materiale, ki jih ni bilo na zalogi. Zaradi takega

načina poslovanja smo imeli znatno večje stroške (prevozi, dnevnice, potni stroški, telefonski stroški). Kljub navedenim oviram smo s prizadevanjem vsega kolektiva uspešno zaključili poslovno leto.

V tovarni smo dosegli za 16% višji celotni dohodek, stroški pa se povečali za 14%, dohodek pa znaša 20,793.000,00, pa se je povečal za 20,6%. Iz doseženega dohodka je delavski svet namenil za osebne dohodke 72%, 28% pa za obveznosti družbi in sklade. Ob tem delitvenem razmerju smo odvedli družbi iz dohodka 417.768,00 N din, za sklade pa je ostalo v tovarni 5,441,509,00 N din.

Na osnovi delitvenega razmerja, ki ga je določil delavski svet smo dosegli povprečne osebne dohodke v znesku 860,00 N din preračunano po vloženi urah, po podatkih iz RAD-1 pa znaša povprečje 911,00 N din. Z doseženim poprečjem smo povečali osebne dohodke za 12,41% v tovarni in za 22% v prodajni mreži. V prodajni mreži so prejeli v povprečju N din

1.229,00 na mesec.

Obseg poslovanja prodajne mreže se je povečal za skoraj enak procent kot v tovarni. Iz skupnega uspeha poslovanja podjetja kot celote smo oblikovali cca 29,000.000,00 N din dohodka in za preko 11 milijonov N din skupnih sredstev za sklade. V znesku za sklade je vračunana tudi amortizacija, ki se je precej povečala, vendar še vedno premalo z ozirom na hitrost tehničnega zastarevanja osnovnih sredstev. Zaradi razpoložljivih sredstev iz leta 1967 in iz obračunane amortizacije smo v letu 1968 vložili v nabavo novih osnovnih sredstev 1,908.739,00 N din, za naročene stroje smo dali poleg navedene zneska še cca 58.000,00 N din avansa, v nedokončane investicije pa smo vložili 333.745.- N din.

V prodajni mreži smo investirali v nakup novih lokalov, v adaptacije in v tuja osnovna sredstva 1,907.092.- N din. Z investicijskimi vlaganji v letu 1968 smo dosegli doslej najvišji znesek. Rezultati so se deloma pokazali že v letu investiranja, v letu 1969 pa bi se morala zaradi takih vlaganj močno povečati produktivnost, proizvodnja in prodaja v prodajni mreži.

Podjetje kot celota je imelo na razpolago več lastnih obratnih sredstev. Zato smo zlasti v zadnji polovici leta lažje poslovali. Precej smo krajšali roke plačil obveznosti do dobaviteljev. Zaradi povečanega poslovanja pa smo kljub temu koristili kratkoročne kredite za izvoz obutve. Za medsebojno poravnavo terjatev in obveznosti je bila v začetku leta uvedena klirinška poravnava. Plačila kupcev pa kljub temu niso bila povsem tekoča. Le prodajna mreža je plačevala v

VSAKO RAZMERJE MED LJUDMI SE LAHKO IZPREMENE: ALI MATI OSTANE MATI. NAŠA DUŠA SE JI LAHKO ODTUJI, SRCE SE LAHKO OKRENE OD NJE, TODA VEDNO OSTAJAMO DEL NJE SAME, PLOD, KI GA JE ONA DALA SVETU. LAHKO BEGAMO PO DRUGIH POTIH, KOT JE HODILA ONA, NAŠ DUH LAHKO ZASLEDUJE DRUGE CILJE, ALI NJENO DEJE OSTAJAMO VKLJUB VSEMU. V ŠTETERIH NAŠIH NAVADAH, MISLIH, ČUSTVIH SE OČITUJE KRI, KI SMO JO PREJELI OD NJE.

(Zofka Kvedrova)

kratkih rokov svoje obveznosti.

Zaloge materiala v letu 1968 niso predstavljale večjega problema glede vezave obratnih sredstev, Povprečno stanje zalog se je povečalo za 9%, zaloge gotovih izdelkov so porastle za 16% in to zaradi povečanja listne cene proizvodnje, dejanskega povečanja zalog, ki so bile pripravljene za izvoz in zaradi povečanja zalog nesodobne obutve.

O problemih proizvodnje in uspehih je mnogo razpravljal ves kolektiv, organi samoupravljanja in strokovne službe. Ker podatki glede proizvedenih parov niso pravilno merilo za porast produktivnosti, smo iz vrednosti proizvodnje ugotovili, da se je produktivnost dvignila na zaposlenega delavca za 6%, na produktivnega delavca pa za 8%. Glede na vrednost novih osnovnih sredstev pa moramo v letu 1969 produktivnost močneje povečati.

Z novimi sredstvi, z dobro poslovno politiko, boljšo organizacijo in s prizadevanjem vseh moramo v letu 1969 ne samo povečati produktivnost, pač pa doseči z najbolj profitabilnimi odločitvami še ugodnejši zaključek leta.

ALBINCA MOŽINA

SONCE NE SIJE TAKO LEPO
KAKOR MATERINO OKO

Josip Stritar

POSLOVNI USPEHI PRODAJNE MREŽE

Naša prodajna mreža je razširjena po vsej Jugoslaviji, zajema najrazličnejša tržišča, se srečuje z zahtevnimi mestnimi potrošniki in podeželskimi ljudmi povsem drugačnih potreb in zahtev. Naloga malih kolektivov prodajalnih je, da se s svojo izbiri čimbolj približajo okusom najrazličnejših potrošnikov ter dvigajo ugled vsega kolektiva. Naloga nekaj nad stočlanskega kolektiva v štiridesetih prodajalnih pa ni lahka; nasprotno, zahteve potrošnikov so vse večje in delikatnejše.

Proizvodnja si je za leto 1969 zastavila nalogo, da bo proizvedla milijon parov, prodajna mreža pa je to številko že leta 1968 prekoračila s prodajo 1.053.301 pari najrazličnejše obutve, od katere pa je le 426.307 parov domače proizvodnje, vrednostno pa smo se precej približali sedmim milijardam starih dinarjev.

Za ilustracijo navajam primerjave zadnjih treh let:

1966	933.049 p.	52,181.195.-	100%
1967	992.751 p.	58,586.645.-	110%
1968	1.053.301 p.	69,150.701.-	132%

Podatki o dviganju prodaje iz leta v leto so zelo razveseljivi, saj smo v letu 1968 prodali kar 32% več kot leta 1966 in 19% več kot leta 1967, seveda ob povečanem številu prodajalnih, če pa odštejemo promet novih prodajalnih pa je povečanje nasproti letu 1967 le 14%.

Vsekakor pa prometa ne moramo ustvariti brez zalog, ki so se prav tako povečale, seveda še hitreje kot realizacija. V letu 1966 smo imeli v prodajalnah povprečno 96.700 parov zalog v vrednosti 4.745.750 N din, naslednje leto pa so se dvignile na 127.700 parov v vrednosti 6.605.884 N din, leta 1968 pa so dosegle že 150.000 parov v vrednosti 10.148.341 N din. Leta 1966 smo vse zaloge v trgovinah obrnili 11 x (skoraj vsak mesec), leta 1967 le 7,4 krat, leta 1968 pa le 6,2 krat (za obrat potrebujemo skoraj dva meseca). Velik del teh zalog pa predstavljajo stari, nemodni artikli, katere bomo uspeli prodati le ob precejšnjem znižanju cen ter precej ostankov eksperta.

Zanimiva je tudi primerjava o prometu na zaposleno osebo prodajaln, ker ta ne raste več tako hitro kot nekaj let - prodajno osebje mora posvetiti več časa strankam. Leta 1965 smo ustvarili 30.990.- N din na zaposleno osebo, leta 1966 ND 34.690.-, leta 1967 42.356.-ND ter lani 45.587.- N din na zaposleno osebo. Ta promet je v trgovinah drugih proizvajalcev obutve precej nižji.

Najuspešnejša naša prodajalna je tudi letos oz. leta 1968 Zagreb I, ki je dosegla preko pol milijarde S din prometa, slede pa ji Celje z 385 milijoni S din, Kranj z 376 milj. S din ter Sarajevo s 352 milj. S din prometa.

Najuspešnejše je bilo vsekakor zagrebško tržišče, kjer smo

realizirali, za 870 milj. S din. obutve, na ljubljanskem za 820 milj. S din obutve ter na beografskem za 560 milj. S din obutve, devet prodajaln v treh glavnih mestih je ustvarilo tretjino vsotnega prometa, če pa jim pridružimo še Sarajevo, Rijeko, Celje in Kranj ugotovimo, da je 1/3 prodajaln ustvarilo preko 50% vse realizacije, Seveda so uspehi na teh področjih zelo odvisni od dobre lokacije prodajaln in močne koncentracije prebivalstva v mestih.

Doseženi uspehi prodaje pa nas ne smejo uspravati zlasti še, ker smo v letu 1968 ugotovili, da je vse večje povpraševanje po modnih artiklih. Zato mora biti izbira modlov iz leta v leto bolj preiščljena, kvaliteta pa kar najboljša, ker le tako bomo dosegli dober prodajni uspeh. Uspeh pa ni odvisen od samih prodajaln, marveč v veliki meri tudi od proizvodnega kolektiva. To bomo dosegli le ob tesnem sodelovanju mreže in centrale v skupnih težnjah, da čimbolj zadostimo potrošnikom.

Prodajni oddelek

--

Ženska moč v rodbini je brezmejna; materin um in vpliv delata čudeže; žena ozdravlja bolnike, prestvarja trde značaje v čuteče in premehke v junaške; žena oživilja lene, pretvarja malodušne v delavne in marljive.

(Pavlina Pajkova)

Žena je kot sveča, ki gori za druge, dokler ne izgori. Njeno vrednost cenimo šele, ko izgori.

(Dr. J. Krek)

VTISI IZ RAZSTAVE V BOLOGNI

Vsak dan bolj se vidi, da je čevelj eden tistih artiklov široroke potrošnje, ki so najbolj podvrženi hitrim modnim spremembam. Na vsaki razstavi ali sejmu mode se to močno odraža. Še poseben vtis pa človek dobi po ogledu tako obsežne razstave kot je v Bologni. Tu lahko vidiš mnogo lepih modelov za naše poglede zelo uporabnih, pa vse do najbolj fantastičnih, ki lahko zadovoljijo še tako zahtevnega potrošnika. Ko ogleduješ tako razstavo, se ti mimo grede vsiljuje misel, kje smo mi. Smo v stanju slediti tako hitrim spremembam mode tako v modelih, kopitih kot v materijalu? Ni moj namen dajati te ocene pač pa nekaj besed o oceni prodaje takega blaga na našem tržišču. Pri nas (mislim v Jugoslaviji) zelo radi uvažamo blago široke potrošnje in ga po precej visokih cenah posredujejo potrošnikom. Seveda je tu najprivlačnejši precejšen zaslužek trgovine, manj pa je važna kvaliteta blaga in pa potrošnikov žep.

Na razstavi v Bologni je bilo videti precej modelov od moških, ženskih do otroških, kateri bi bili za naše tržišče zelo zanimivi in lepo prodajni. Prepričan sem, da se bo precej teh modelov pojavilo na našem tržišču ne glede na ceno. Prav gotovo bo tudi vpliv mode s te razstave prenesel k nam v naslednji sezoni. Kot povsod je

tudi pri nas potrošnik vsak dan zahtevnejši. Vedno več je tistih, ki iščejo ne samo kvalitetno, temveč tudi modno blago. Vse to pa zahteva širši asortiman v trgovini in pa večji riziko za znižanje cen ostankom blaga po končani sezoni.

Po eni strani želimo masovnejšo proizvodnjo, da bi s tem proizvodne stroške znižali (želja proizvodnje), po drugi strani pa želimo čim širši asortiment (želja prodaje), da bi tako lahko zadovoljili čimveč želja potrošnikov. Verjetno ne smemo kreniti ne v prvo ne v drugo skrajnost. Smer naše proizvodnje naj bi bila boljša, odnosno modernejša obutev za zahtevnejšega potrošnika. Proizvodnja take vrste obutve pa ne more biti v velikih serijah, ker tega ne dopušča niti velikost niti kupna moč našega tržišča. Tudi v Italiji vidimo, da je večina tovarn, ki izdeluje moderno obutev, manjšega obsega in so specializirane za izdelavo ene ali dveh vrst izdelav.

Po večjem uvozu obutve iz Italije pri nas ni nobene potrebe, ker smo v stanju izdelati obutev, kakršna je na našem tržišču najbolj masovno iskana. Naše kolek-

IZMERILE SO SE GLEBOČINE MORJA,
IZMERILE VISOČINE GORA; KDO PA
PRIDE KDAJ DO DNA SKRIVNOSTIM MATERINEGA SRCA ?

(Josip Stritar)

vije zadnjih let nam dokazujejo, da smo se približali tudi v pogledu mode zahtevam največjega šte-

vila naših potrošnikov. Za zadovoljitev zahtevnejših in manj številnih potrošnikov in pa za popestritev naših kolekcij bi bilo umestno uvoziti nekaj teh izdelkov v izvedbi najnovejše mode in to v majhnih količinah. Cena takim uvoženim izdelkom bi bila lahko precej višja. Dalje bi morali uvoziti tudi nekaj cenejše obutve kot so razni ženski in moški natikači ter sandale za tisto manj zahtevno kategorijo potrošnikov, ki išče ceno-obutev, katere pa mi nismo v stanju proizvesti, niti je ni mogoče kupiti v našem domačem tržišču.

Vso pozornost bomo morali posvetiti tudi v bodoče naglim spremembam mode in ji slediti tako v modelih kot v kopitih, čeprav so za to potrebna precejšnja sredstva. Oblike kopit, katere smo kupili v letu 1968 kot moderne, na tej razstavi skoraj nismo več videli. Tudi nekatere pete, katere so bile v letu 1968 najmoderneje, jih na tej razstavi nismo več videli. V bodoče se bomo morali še z večjo merom smelosti odločati za nakup novih serij modnih kopit.

Alojz FILIPIČ

ZAHODNONEMŠKA USNJARSKA INDUSTRIJA V LETU 1968

Posledica recesije niso bile več posebno očitne, vendar pa ni bil dosežen proizvodni in

prodajni nivo leta 1966. Realizacija industrije, ki izdeluje usnje, se je povečala za 9,5% na približno 1,1 mlrd. DM, proizvodnja pa se je povečala za 15,2% na 56.000 ton. Izgledi za prihodnje mesece so pozitivni, naročila so konec leta 1968 bila 12% višja kot v istem času leta 1967, izboljšal se je tudi nivo cen. Izvozna kvota je znašala približno 20% proizvodnje, uvoz je predstavljal 1/3 proizvodnje industrije usnja. Substitucijska konkurenca umetnih snovi v ZRN se le počasi odvija, ker se je industriji pravočasno uspelo preusmeriti na izdelavo lažjega in mehkejšega usnja. Težišče proizvodnje pa je še vedno proizvodnja vrhnjega usnja za obutveno industrijo. Približno 3/4 nemške proizvodnje usnja odpa - dejo na obutveno industrijo, nadaljnjih 15% na usnjeno izdelke, 5% na oblačilno industrijo ter 5% v industrijske namene. Kljub naporom industrije umetnih snovi znaša delež usnjarske industrije pri vrhnjem obutvenem usnju v obutveni industriji le 1% proti 25% kolikor znaša v ZDA. Vzrok so relativno drage vrste sintetičnega usnja. V zadnjih 2 letih je prenehalo obratovati 200 podjetij, tako da industrija usnja sedaj zajema 226 podjetij s 17.100 zaposlenimi. V povprečju se investira 2,6% realizacije proti 4,4% v ostali industriji potrošnih dobrin. Od leta 1963 dalje je znašal letni porast kapacitet v povprečju 3,5%.

Realizacija in proizvodnja usnjarsko-predelovalne industrije sta se v zadnjem desetletju od-

vijali vzporedno z industrijo za izdelavo usnja. Usnjarsko predelovalna industrija zajema 856 podjetij v ZRN. Število zaposlenih se le počasi zmanjšuje, ker v tej industrijski panogi ni mogoče vsega dela zamenjati s stroji. Pri 39.000 zaposlenih je znašala investicijska kvota 1,8%. Prognoze za prihodnje mesece so ugodne. 773 podjetij nemške obutvene industrije s približno 90.000 zaposlenimi je v preteklem letu doseglo za 12% višjo proizvodnjo v višini 160 milij. parov. Investicije služijo izključno racionalizaciji. Optimalna je velikost obrata s 300 zaposlenimi. Vendar pa na obutveno industrijo negativno vpliva uvoz, ki je v preteklem letu predstavljal 1/4 skupne prodaje v ZRN, po vrednosti pa le 15% kar kaže na konkurenco inozemskih proizvajalcev. Delež Italije znaša 3/4, Francije pa 13%. V prvih treh kvartalih 1968 je dosegel uvoz usnjenih čevljev skrajaj 423 milj. DM proti 418 milij. DM v celem letu 1968. Nemški izvoz usnjene obutve pa je v istem obdobju dosegel 160 /154/ milij. DM, glavna uvoznika sta bila Nizozemska in SZ.

Grošelj Mirjano, Strel Cilko, Mlinar Marinko, Tavčar Ljudnilo, Cigale Marijo in Bajec Olgo. Od vojakov so se vrnil na delo Kuštrin Jože, Modic Alojz, Burjek Stefan, Jereb Konrad, Grošelj Miroslav, Poljanšek Ignac in Kavčič Janez. V mehanični delavnici se je zaposlil Mohorič Franc. Delovno razmerje pa je prenehalo Strel Janezu, Ankerst Miri, Hajnal Angeli in Štucin Mariji na njihovo željo. Na odsluženje kadrovskega roka so šli Osredkar A ndrej, Šparovec Ivan, Peternelj Franc in Kopač Jože. Upokojeni so bili Rznožnik Anton, Krvina Leopold in Gruden Viktor.

V obratu ALPINA v Gorenji vasi se je povečalo število zaposlenih za 5 delavk. Delo so nastopile Inglič Marija, Demšar Jožica, Čadež Ana, Hrvatina Tanja in Jereb Ana.

V prodajni mreži je na novo nastopil delo samo en prodajalec in sicer Vunjak Dušan v prodajalni Osijek. Z delom sta prenehala dva delavca. Pešut Boris iz Niša je šel na odluženje kadrovskega roka, Delić Dimitrije iz Novega Sada pa je upokojen.

A . F.

Poročili so se:
ALBREHT JULKA, OBLAK DARJA, FILIPIČ MOJCA, in BOGATAJ MARIJA.
Iskreno čestitamo !

NOVICE IZ KADROVSKEGA ODDELKA

V marcu se je število zaposlenih povečalo na 1158 delavcev. V obratu Alpina v Žireh smo zaposlili 8 delavk in sicer: Mele Nada, Trček Frančiško,

V februarju so bili upokojeni sledeči naši delavci:
RZNOŽNIK ANTON, KRVINA LEOPOLD, GRUDEN VIKTOR in DELIČ DIMIRTRIJE.
V zasluženem pokoju jim želimo še mnogo lepih dni.

PODJETJE SE PREDSTAVLJA

OBRTNI CENTER

Podjetje Obrtni center je bilo ustanovljeno dne 18/2 1962. Formiralo se je iz delavnic do tedaj obstoječega Komunalnega servisa in mehnične delavnice, katera je bila prej v sestavi kovinskega podjetja "Kladivar" Žiri.

Takratni namen podjetja je bil, da zadosti potrebam uslužnih storitev kraja, obenem pa naj bi se razvijale določene proizvodne dejavnosti kot dopolnilo obstoječi krajevni industriji.

Organizacija podjetja sloni na sistemu 5 združenih obrtnih delavnic proizvodnega in storitvenega značaja. To so:

Čevljar s k a delavnica izdeluje lahko obutev (copate) in zgornje dele v kooperaciji s tovarno čevljev "Alpina" ter popravlja obutev.

Kleparska delavnica izdeluje stavbna kleparska dela, prezračevalne in klimatske naprave, ključavničarska in vodoinstalaterska dela.

Mehanična delavnica opravlja servisne preglede na vozilih "Tomos" in popravlja motornih koles in avtomobilov.

Mizar s k a delavnica izdeluje stavbno pohištvo, pohištveno opremo po naročilu in opravlja vsa popravila iz naslova njene dejavnosti.

Bencinska črpalka prodaja goriva, maziva in manjše rezervne dele za avtomobile in motorna kolesa.

Podjetje, pri katerem je zaposlenih 62 delavcev se vsako leto srečuje z večjimi težavami. Poslovanje podjetja je otežkočeno zaradi neprimernih prostorov, močne konkurence na tržišču in pomanjkanja strokovnega kadra, zlasti velja to za čevljar s k o enoto. Leta 1964 smo odkupili stavbo pri Zajcu, jo delno preuredili, tako da smo vanjo lahko vselili mizar s k o in kleparsko delavnico ter upravo. Ti prostori pa še zdaleč niso najprimernejši za tovrstne dejavnosti. Čevljar s k a in mehnična enota pa poslujeta v najetih prostorih, kateri pa so ravno tako neprimerni in onemogočajo nadaljni razvoj.

Zaradi vseh teh naštetih problemov se je podjetje znašlo v finančnih in gospodarskih težavah, kar pa mu ogroža obstoj. Potrebna bi bila takojšnja najprimernejša oblika sanacije.

V prihodnje namerava podjetje odstopiti od sedanjih smernic dela. Čevljar s k a enota bo težila na izdelovanju zgornjih delov za "Alpino", kleparska enota pa se bo preusmerila na večja kapitalna dela izven kraja.

Jože KLEMENČIČ

V MATERINEM SMRTNEM IZRAZU
SEM NAŠEL SPOZNAVJE

(Ivan Cankar)

O PRIHODNOSTI KRAJA

Vedno je prav, da vemo, kaj smo delali in napravili v preteklosti. Običajno se ustavimo raje pri uspehih, dostikrat pa pri tem nismo dovolj kritični, da bi si znali priznati tudi večje ali manjše napake. Najbolje pa je vedno, da je ocena našega dela realna.

Smo sredi predvolilne aktivnosti kot pravimo in najprimerneje je, da se poleg ostalih vprašanj dotaknemo tudi prihodnosti kraja. Prihodnost kraja moramo pa vezati tudi na sedanost in preteklost. Kot skušamo v posameznih podjetjih kar najbolje načrtovati prihodnjo poslovno politiko, tako je pred nami dolžnost, da skupaj oblikujemo najhitrejši razvoj kraja in območja Žirov z vsemi elementi sodobnega družbenega življenja in potreb. Na zadnjem zboru volilcev smo spregovorili precej besed okoli samoprispevka, ki bo moral dobiti čimprej svojo zakonitev. V prejšnji številki našega glasila smo precej pisali o samoprispevku. Če vsebino seštejemo, ugotovimo, da bo kljub temu dolgo časa trajalo, preden bomo uspeli rešiti del odprtih vprašanj. Ugotovimo lahko, da bomo pri tem morali le sami sodelovati in seveda ne preveč obramenjevati posameznika. Predvidena dotalcija občine Krajevni skupnosti je majhna. Priča pa smo vrsti primerov, kako posamezni kraji rastejo in se razvijajo.

Tudi v Žireh je opaziti močan razvoj, toda samo individualno. Družebni standard močno zaostaja. Ni dovolj imeti samo stanovanjske hiše, treba je povezati naš urbanizem v celoto in ga dopolniti, da omogoči vzporedno raven osebnemu standardu.

Stojimo pred lastno in krajevno perspektivo. Res je, individualno je načrt kraja napravljen, potrebna bo še razprava o njem in dopolnitve v smeri možnosti, idej in potreb.

Da pa se ne bi kar naenkrat spomnili načrtovanja razvoja kraja, pa bomo dobili vzrok prav v primeru, ko že leto in pol govorimo, pišemo in delamo podobno za Slovenijo. Razvoj Slovenije mora dobiti smisel, ki odgovarja družbenim in gospodarskim silnicam. Slovenijo razvijamo kot regijo v važnem evropskem področju in ne bi bilo prav, da pustimo mi-mohod ekonomiki.

Kot del Slovenije bomo morali gledati, da bo naš prispevek večji. Da v tej smeri uspemo, pogledajmo kakšne so možnosti.

V gospodarsko družbenemnačrtu razvoja kraja mora imeti vsako podjetje in dejavnost svojo vlogo. Ta vloga mora biti smiselna in učinkovita. Kot je v A lpini perspektivni načrt, tako bodo morali vsi isto napraviti. Trenutno smo priča, da so pogledi v prihodnost še dovolj nejasni pri nekaterih podjetjih. Ne bomo slepomišili: vsakemu je potreben utemeljen proizvodni program in kadri. Pri zadnjem smo res vsi preskopi. Posamezna podjetja so dolžna svojo nejasno perspektivo vezati na integracijsko osnovo

~~in na regionalno razdelitev.~~ Czirli se bomo pri tem okrog sebe in ugotovili, da dejansko zaključujemo **gorenjsko** - geografsko področje. Glavna komunikacijska vez drži ob Sori navzdol. Tudi smo dobili asfalt do našega kraja. V marsičem smo se oddahnili, V zadnjem času oživlja šport in v kratkem tudi turizem. Vremenski pogoji kraja nudji več kot znano izkoristivi.

Predstavljamo del rogaske občine. Odkar je tako, je lahko ugotoviti, da je bilo bore malo ali nič storjenega v smeri zблиževanja obeh glavnih centrov občine. Vsak kraj leži na eni od slovenskih pokrajin. Oboji tvorimo malo občino, ki v novi občinsko komunalni razdelitvi ne moremo imeti samostojnega mesta.

Če je to moda ali ne, prav sedaj spet odkrivamo razvite ali nerazvite predèle Slovenije. Ne moremo se šteti ne med ene in ne med druge. Vidimi pa lahko, da nekateri kraji razvojno uhajajo. Razvoj sam bo pokazal, da se morajo v Sloveniji grupirati močne ekonomsko družbene celote, ki bodo sposobne reševati probleme in realizirati načrtovano družbeno gospodarsko smer neodvisno. Dosti bi lahko napisal o trgovainah in splošni preskrbi kraja. Kje se lahko postavi-jo s tako nesodobnimi lokali. Znali smo zapreti lokalizem in pustiti stvar tako kot je bilo pred mnogimi leti.

Podobni primer je v gostinstvu. Kdo lahko opraviči tako

nizek nivo kot je. Če smo že po sami legi nekako precej vstran, pa smo si v zadnjih letih napravili barikado, ki se ji marsikdo ni mogel načuditi. Kako dolgo rešujemo telekomunikacije. Dolgo tega, ko smo dali znaten prispevek za pošto v Logatcu. Žiri se vedno slavijo kot kraj, kamor je lažje hitreje priti kot telefonsko zadevo urediti. Kmetijsko (kmečko) vprašanje ostaja še vedno odprto in naj morda sedaj novi poslanci to rešijo. Kdaj bo kdo za kaj kriv in odgovoren. Prizadeti (kmetje) pa tega ne bodo pustili pri miru. Namesto, da bi imeli lepo ohranjene kmetije in razviti tovrstni turizem, smo napravili tisto, kar nobeden ne bo odpustil.

Združujem vse misli:

Kraju bo treba dati odprto perspektivo, ki bo slonela na stvarnosti in geografski osnovi. Če smo smeli demokracijo že pred leti pustiti ob strani, moramos sedaj, ko je čas svoje povedal, tudi vsi prebivalci na pravilen in demokratičen način povedati, kaj hočemo in kje je naša perspektiva boljša in razvoju dan pravi temelj.

Na bližnjih zborih volilcev bomo dolžni povedati, kar mislimo in zahtevati, da se naša zgodovinska razmejitve spremeni čimpreje iz šušljanja v resnico.

Izidor REJC

KDOR SVOJO MATER ČASTI, JE
KAKOR ONI, KI ZAKLADE NABIRA

MODNI KOTIČEK

ŠPORT

Toplo sonce je posijalo in začelo odkrivati hribe, ki bodo kmalu pokazali svojo zeleno, barvo. Kažejo se torej prvi znaki pomladi, ki nas bodo prisilili, da se bomo oblekli v lažja pomladanska oblačila. V omarah imamo lanske obleke in kostime, katere bomo z majhnimi dodatki napravile moderne. Oblekcam dodamo bele ovratnike, manšete, zamenjamo stare gumbe z novimi in obleka bo kakor nova. Kostimom z daljšimi jopicami dodamo lakast pas, kupimo lakaste čevlje in torbico in tako bomo lepo in moderno oblečene.

Ako si bomo kupile kaj novega, si gotovo želimo imeti nekaj lepega, modernega. Letos prevladuje bela barva, obdana z vrsto pastelnih (rumena, svetloplava, marelična, svetlozelena). K vsaki barvi pa se nosi nekaj belega (rokavice, šal, gumbi, razne kombinacije itd.).

Kroji so bolj umirjeni, resnejši, toda novi, sveži in elegantni. Krila so še vedno kratka, vendar ne ozka, ampak široka, položena v zalikane, gladko padajoče gube in pliseje ali rezana v pole. Jopice in plašči imajo majhne ali velike fazone, valovite robove spodaj in po vsej dolžini. Vidimo torej, da so posebnost spomladanske mode valoviti robovi, ki pomlajujejo in povdarjajo posebno mi-kavnost.

Še nekaj dni nas loči od težko pričakovanega trenutka, ko se bodo najboljši skakalci na svetu pognali po naletu nove 160 meterske skakalnice Svelikanke v Planici.

V dneh, ko bo tekmovanje na tej novo zgrajeni skakalnici, bo svetovna javnost nestrpno pričakovala rezultate s tega konca Slovenije. Ta nestrpnost pa bo upravičena, saj pričakujejo, da bo potolčen dosedanji svetovni rekord, ki ga ima od lanskega leta Avstrijec Bachler. Dosegel ga je na 150 meterski skakalnici v Vikersundu in znaša 154 m. Da je to pričakovanje upravičeno, nam pove že dejstvo, da so naši tekmovalci drugega kakovostnega razreda na preizkušnji skakalnice dosegali zelo lepe dolžine in sicer med 130 in 140 metrov, Prelovšek pa je skočil celo 148 metrov.

Boj za prvo mesto bo najverjetneje med skakalci Norveške in Češko-slovaške. Nedavno tega je bilo tekmovanje v Vikersundu in so ekipo zmagali Čehoslovaki, prvo mesto pa je dobil Norvežan Wirkola, s skokoma 145 in 144 metrov. Čehoslovak Ladislav Divila je skočil celo 156 metrov. Vendar pa mu rekord zaradi padca ni bil priznan. Zelo dober je bil tudi Ludvik Zajc, ki je s skokoma 120 in 124 metrov zasedel 4. mesto.

V športni dvorani v Tivoliju v Ljubljani se je končalo svetovno prvenstvo v hokeju na ledu "B" skupine. Prvo mesto so osvojili

Vzhodni Nemči, ki so pokazali za razred boljši hokej od ostalih, ter bili edina neporažena ekipa prvenstva. Drugo mesto so zasedli tekmovalci Poljske, kakor smo pričakovali, medtem, ko je tretje mesto pripadlo našim tekmovalcem.

To je vsekakor zelo lep uspeh, saj so bili celo pred Zahodno Nemčijo, ki je po kvaliteti hokeja boljša od naših.

Naša državna reprezentanca (nekdo je v šali dejal, da je to samo "okrepljena reprezentanca Gorenjske"), je včasih igrala zelo lepo, so pa bili precej pogosti trenutki, ko so naši igrali brezglavo ter prejemale gole, ki so jih nasprotnikom sami pripravili. Vidi pa se, da se kvaliteta hokeja pri nas izboljšuje, ter da imamo iz leta v leto močnejšo državno ekipo.

Pričel se je tudi II. del nogometnega prvenstva. Vsake prognoze, kdo bo prvi in kdo bo izpadel, so za enkrat še preuranjene. Za osvojitev prvega mesta ima vsekakor največ močnosti Zagrebčki Dinamo, ki si je v jesenskem delu prvenstva nabral kar lepo prednost v točkah. Zaradi slabega razporeda tekem, pa mu bo nevaren konkurent beograjska Crvena zvezda.

Še bolj zapletena je razporeditev na koncu lestvice, kjer je trenutno kar šest moštev v takem položaju, da se jim ne obeta nič dobrega. Med njimi sta tudi oba slovenska ligaša Maribor in Olimpija, ki

bosta morala igrati precej bolje kot do sedaj, če bosta hotela še drugo leto ostati v društvu najboljših.

S tekmovanjem je pričel tudi Judo klub Alpine, ki tekmuje v drugi slovenski ligi zahod. Na prvem tekmovanju v Idriji je brez teežav premagal svoje konkurente in sicer:

Idrijo z 50 : 12 in

Olimpijo z 47 : 17

Tako je že po prvem prvenstvenem kolu Judo klub skupno z Ljubljano II na prvem mestu in njun medsebojni dvoboj bo verjetno tudi odločil o prvaku zahodne lige.

Miha GOVEKAR

Alojz Gradnik

D O M A

Obup in črne misli so hodile po svetu za menoj, o moja mati !
A kedar stal pred tvojimi sem vrati,
obupne misli so me zapustile.

Hotele niso, da bi vžalostile obličje tvoje, glej, ker vse izdati bi morale, kar moram jaz prestati,
ko so z menoj njih temne mračne sile.

A zdaj sem prost. V višini tega kraja
v nemirno srce zopet mir prihajam
in spet se vračajo otroške sanje.

In če prežijo zunaj ko pijavke
nenasitljive moje spremljevalke,
ne zvedim mati, nikdar nikdar zanje.

Iz knjige o slovenski materi
M A T I , ki jo je uredil Alojz
zij Bolhar, smo izbrali za bral-
ce črtico

Ksaver Meško

PRI MATERI

Kakor list sem bil, plavajoč
sredi široke, deroče reke, list
brez moči in odperne volje, ki
ne ve, ne kod ne kam.

Pa sem si rekel, kakor otrok v
najhujšem trpljenju:

"K tebi pojdem, ki si me ljubi-
la kakor nihče na svetu, ki se
nisi nikoli ne za hip igrala z
mojim srcem, ki me je tvoje sr-
ce z isto ljubeznijo objemalo v
sreče in nesreče dneh - k tebi,
mati moja. Na tvoj grob, o mati!"

Počasi sem stopal med grobovi,
da sem došel do groba materine-
ga.

Vitek trn se je vil okoli pre-
prostega križa. Tvojega življe-
nja podoba, o mati: križ in
trnje, trpljenje vse tvoje živ-
ljenja. Na vrhu je gorela rdeča
roža: simbol tvojega srca, o ma-
ti, ki je gorelo in krvavelo
vse življenje v ljubezni in bo-
lesti.

Dolgo sem stal ob grobu, da sem
začutil utrujenost. Tedaj sem
sedel na nizki grič, ki spi pod
njim njena utrujena ljubezen;
sklonil sem glavo, naslonil jo
v obe roki.

In sem mislil na njeno ljubezen,
vir, ki se ne bi izsušil v ti-
sočletnem trpljenju, darovanju
in žrtvovanju. Mislil, kako

slabotno, skopo in malomarno sem
ji vračal vso to ljubezen, vso
dobroto. Kako naj popravim ta svoj
veliki, preveliki greh, o mati?
Ga li izperem in izbrišem vsaj
pičico, če poklekнем na tvoj grob
in ga pomočim s solzami trpljenja
in kesanja? Opušča, o mati, ko
vidiš, kako zdaj trpi tvoj sin?
Kako slabo sem ti vračal tvojo
ljubezen, o mati! Bi li odpusti-
la vso mojo nekdanjo hladnost in
površnost, ako bi se zbudila zdaj,
oživila, vstala, in bi ti potožil
vse gorje, odkril ti svoje srce,
s tisoč puščicami prebodeno? Ali
bi, o mati, mati ...?

Toda ne, ne, mati, le spi mirno
in pokojno! Ne želim, da bi še
živela. Ne, srečna, o mati, da si
mrtva. Sicer bi letelo zdaj kame-
nje tudi vate. A kako bi moglo no-
siti te udarce tvoje srce? Ko bi
jih čula le ti, vem, vse bi pretr-
pela. Ker pa zadevajo tvojega ot-
roka - kako bi jih pretrpela, o
mati moja?

V mraku sem se poslovil.

Od odprtega groba, kamor so bili
pred leti pogrebci pravkar spusti-
li krsto z mrtvo materjo, sem od-
hajal lažje nego danes.

Za slovo sem vzel seboj rdečo ro-
žo.

Ko sem se drugo jutro po kratke,
mučnem smu prebudil in pogledal
po sobi, sem videl, da so se rdeči
listi cveta razsuli po mizi.

Tako se je razsulo tvoje goreče
srce, o mati, v ljubezni in žrtvo-
vanju za nas otroke. Kako bi naj
potem še živela?

KDORKOLI SI, KJERKOLI SI, KI BE-
REŠ TO, ALI LJUBIŠ SVOJO MATER?
LJUBI JO, DOVOLJ JE LJUBIL NE BOŠ
NIKOLI.

FILMSKI SPORED ZA ČAS OD 15.3.
DO 15.4. V KINU "SVOBODA" ŽIRI

- 15.-16.3 TANKA RDEČA ČRTA
ameriški vojni
- 19.3. Ljubezen PLAVCLASKE
čehoslovaška drama
- ~~22-23.~~ 3. ZLOMLJENA KRILA
angleški vojni
- 26.3. Zlata mrzlica
ameriški western
- ~~29-30~~ 3. ČAST ODVETNIKA
ameriški western
- 2.4. DRUGA RESNICA
francoska drama
- 5.-6. DARLINGY
4. angl. drama
- 9.4. POLICIJSKA POSTALA
kriminalni
- 12.-13. LIGEJIN GNOB
4. angl. kriminal.drama

Z A H V A L A

Vilijem Prosen izreka najiskrene
šo zahvalo za globoko sočustvo-
vanje in izkazano pozornost, ki
jo je bil deležen ob smrti dra-
gega očeta, vsem svojim sodelav-
cem in Sindikalni organizaciji
ALPINE.

"DELO, ŽIVLJENJE" je glasilo
ALPINE, tovarne obutve Žiri.

Ureja ga uredniški odbor:

Silva Burnik,
Albinca Možina,
Alfonz Zajec,
Anton Hribar,
Jože Peternelj,
Vladimir Pivk,
Tone Žakelj,
Ivan Capuder, odgovorni urednik
Jožica Jamnik, glavni urednik.

Izhaja mesečno. Naklada 1000
izvodov.

Žiri, 15. marec 1969.

REŠITEV KRIŽANKE št. 29

VODRAVNO: 1. COLCR, 6. PUST,
10. OPANKA, 11. KIDRIČ, 13. KOSA,
15. KAPNIK, 17. ARO, 18. TRENER,
21. BA, 22. NA, 23. PREDOR, 24.
GNUS, 26. TRAJON, 27. SLIKA, 28.
R E S 29. LIK, 30. STAJA, 32.
TORINO, 35. PUMA, 36. TIRANA, 37.
MP, 39. OR, 40. ANTIKA, 41. ŠAL,
42. LESTVA, 45. SEME, 46. KORALE,
47. NJEGOŠ, 49. MIRA, 50. UKANA.

Smučarski klub ALPINA organizi-
ra ogled skokov v Planici, dne
25/3 1969. Cena prevoza in vstop-
nice 35.- N din. Prijave spreje-
ma vratar.

Čas odhoda bo javljen naknadno.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	10			11				
12	13	14	15	16				
17	18	19				20		
21		22	23		24			
25		26			27			
	28			29				
	30			31	32			
33	34		35	36			37	38
39		40			41			
42		43			44	45		
46	47	48			49			
50		51		52		53		
54				55				

VCDORAVNO: 1. ime prvega direktorja Alpine, 5. denar v ČSR, 10. doba, 11. grški otok, 12. vzклик, 14. žensko ime, 17. duh, tudi naša opera, 19. žensko ime, 20. pritrdilnica, 21. človeška plemena (6. sklon), 23. otok pri Beogradu, 24. nerazdeljen. 25. del elektronike, 27. moški član čebelj družine, 28. mesto v Nemčiji, kjer izdelujejo najboljšo optiko, 29. zveri jedo, 30. nikalnica (angl.), 32. tovarna avtomobilov v Milanu, 33. amen (staroslovensko), 35. nadležnost, 39. tovarna zdravil v Sloveniji, 40. zaselek pri Bledu, 41. morski pes, 42. pripis, 43. svetopisemsko mesto, katerega je Bog pokončal, 45. pritrdilnica, 46. rafinerija nafte, 48. nihanje, 50. napolni, 52. zidčvi, 54. vojaški-diplomatski predstavnik, 55. mesto v Kotorskem zalivu.

NAVPIČNO: 1. planet, 2. nikalnica, 3. sok življenja, 4. zelenica, 5. otok - središče minojske kulture, 6. zvitek, 7. pesnitev, 8. nikalnica (angl.), 9. zemeljska smola, 13. mesto v Alžiru, 15. Jezusova stara mama, 16. ženska sanitarija, 18. vas pod Blegošem, na Selškem, 20. Bog (lat.) 22. dvorana za svečane prilike, 24. tovarna lakov in barv, 26. pripadnik starega ljudstva, 27. kvartopirski izraz, 31. mesarsko delo, 33. vodeča tovarna čevljev, 34. dobro rejen, 35. žensko ime, 36. odlična tkanina iz Orienta, 37. imendan, 38. svetinja, ikona, razpoznavni znak pri ruskih ciganih, 40. zobovje, 44. pripadniki starega ljudstva, 47. igralni karti, 49. vzhodno evropska gospodarska skupnost, 51. domača žival", 53. predlog.